

สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ
STATES AND PROBLEMS OF THE OPERATION OF STUDENT CARING
AND SUPPORTING SYSTEM OF SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SIXTH SAMUTPRAKAN PROVINCE

นางสาวเบญจพร ทศานนท์ *

Benjapom Thasanon

รศเอกชัย กี่สุขพันธ์ **

Assoc. Prof. Ekachai Keesookpun

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ การดำเนินงาน 5 ด้าน ใช้กรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2552 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูที่ปรึกษาจำนวน 320 คน ได้รับแบบสอบถามคืนและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 271 ฉบับ (ร้อยละ 84.69) ผลการวิจัยพบว่า

- 1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล** เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) สำหรับปัญหาส่วนใหญ่พบในระดับน้อย
- 2. ด้านการคัดกรองนักเรียน** การวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเพื่อการคัดกรองนักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ วิเคราะห์จากข้อมูลประวัติของนักเรียน สำหรับปัญหาการที่พบในระดับมากที่สุด คือ การสัมภาษณ์นักเรียนบางครั้งไม่ได้ข้อมูลตามความเป็นจริง
- 3. ด้านส่งเสริมและพัฒนา** นักเรียน การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ จัดเตรียมข้อมูลแสดงผลการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับปัญหาที่พบในระดับมากที่สุด คือ ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเข้าประชุม
- 4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา** นักเรียน กิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น ปัญหาที่พบในระดับมากที่สุด คือ ขาดความร่วมมือจากนักเรียนในการแก้ไขปัญหาของตนเอง
- 5. ด้านการส่งต่อนักเรียน** ผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนที่ครูติดต่อในระดับมากที่สุด คือ ครูแนะแนว ปัญหาที่พบในระดับมากที่สุด คือ นักเรียนไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้

*นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ภาควิชามัธยมศึกษา การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Email Address: pinky_cherish@hotmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ภาควิชามัธยมศึกษา การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Email Address: ekachai@hotmai.com

ISSN 1905-4491

Abstract

This research aims to study states and problems of the operation of student caring and supporting system of schools under the Secondary Educational Service Area Office sixth, Samutprakan Province. The 5 components of the Basic Education Commission Ministry of Education 2552 were used as the conceptual framework. The population used in this research were 320 teacher advisors, The questionnaires were given to 320 people and returned 271 (84.69 percent). The results showed that **1. The Knowing of Individual Student**, SDQ was the tool used to collect student's information performed at the highest level. The problem was found at low level. **2. Student Screening**, the analysis of student's information for screening performed at the highest level was the analysis from student's personal information. The problem that was found at the highest level was student interviewing sometimes do not tell the truth. **3. Student Supporting and Developing**, Classroom meeting performed at the highest level was preparing of student's grading information. The problem that was found at high level was lacking of cooperating from parent's attending to the meeting. **4. Student Preventing and Resolving**, the activity for preventing and resolving performed at the highest level was basic counseling. The problem that was found at high level was lacking of student's participation to solve their own problems. **5. Student Transfer**, the expert in school who was on duty to help students at high level was teacher counselor. The problem that was found at high level was lacking of student's participation to attend the activity.

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน / โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
จังหวัดสมุทรปราการ

KEYWORDS: STUDENT CARING AND SUPPORTING SYSTEM/SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SIXTH SAMUTPRAKAN PROVINCE

บทนำ

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นความตอนหนึ่งในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วันอังคารที่ 28 พฤศจิกายน 2515 ความว่า “เยาวชนทุกคนมิได้ต้องการทำตัวให้ตกต่ำหรือให้เป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แท้จริงต้องการเป็นคนดี มีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำควบคุมให้ดำเนินไปโดยถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษา ท่านจะช่วยเขาได้มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุมดูแลใกล้ชิดอยู่ทุกๆ ด้านรองลงมาจากบิดามารดา” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552ข) จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการดูแลเยาวชนของบุคลากรทางการศึกษา ที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี ซึ่งความสำเร็จด้านการเรียนและด้านการดำรงชีวิตของนักเรียน คือ ความสำเร็จที่แท้จริงของผู้บริหารครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา แต่การจะสร้างความสำเร็จดังกล่าวได้ จะต้องอาศัยพลังความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน รวมทั้งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคและจุดที่ยากลำบากที่สุดในชีวิตของนักเรียนแต่ละคน ไปสู่เป้าหมายปลายทางตามความมุ่งหวังของตัวนักเรียนเอง และความคาดหวังของสังคม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552ข : 27)

ในปีพุทธศักราช 2555 สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับ จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปของจังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่จบ

การศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 388,008 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555 : ออนไลน์) แสดงให้เห็นว่า ยังมีประชากรส่วนหนึ่งที่ไม่จบการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ดังนั้นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถเรียนจนจบหลักสูตร เพื่อป้องกันนักเรียนออกกลางคัน ไม่สามารถกลับเข้ามาเรียนอีก และไม่ได้ไปเรียนต่อที่อื่น โดยการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทั่วถึง ก่อนที่นักเรียนจะออกจากระบบโรงเรียน ซึ่งในปีการศึกษา 2556 นี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังกำหนดให้เป็น “ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พ้นภัยยาเสพติด” โดยมีนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด นำโปรแกรมคัดกรองนักเรียน Scan Tool 3 ไปใช้ในการประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6, รายงานการประชุมผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ครั้งที่ 5 / 2556) เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายและสนับสนุนให้ครูนำโปรแกรมคัดกรองนักเรียน Scan Tool 3 ไปใช้ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน เพื่อนำสารสนเทศที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนา ป้องกัน แก้ไข และให้ความช่วยเหลือนักเรียนในกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป (หนังสือราชการที่ ศธ 04236/ว 1083, ลงวันที่ 20 มีนาคม 2556) ซึ่งครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นในโรงเรียน จะเป็นบุคลากรหลักในการดูแลนักเรียน เนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำข้อมูลให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน, การคัดกรองนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกจัดกลุ่มผู้เรียน เช่น กลุ่มเด็กมีความสามารถพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ต้องการการช่วยเหลือโดยเร่งด่วน, ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน โดยจัดกิจกรรม โครงการ โครงการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเอง มีทักษะในการดำรงชีวิต, การป้องกันและแก้ไขปัญหา ดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษากรณีปัญหาที่ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ทั้งรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม และการส่งต่อกรณีปัญหาของนักเรียนซับซ้อน ให้ส่งต่อไปยังครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง หรือผู้มีทักษะความสามารถตรงกับลักษณะปัญหา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552 : 31) เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามหลักการดังกล่าวได้ถูกต้องเหมาะสม

จากสภาพปัญหาข้างต้น หากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ สามารถวางแผนการดำเนินการตามหลักการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นในโรงเรียน ได้เข้าใจสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามบทบาทหน้าที่ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2552 ประกอบด้วย 1.ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2.ด้านการคัดกรองนักเรียน 3.ด้านส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน 4.ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน และ 5.ด้านการส่งต่อนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ทั้งหมด 1877 คน จาก 25 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูป (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน วรณิ แกมเกตุ, 1970 : 287) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 320 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น โดยใช้วิธีการสุ่มตามสัดส่วนจากจำนวนครูที่ปรึกษาของแต่ละโรงเรียนจากจำนวนทั้งหมด 25 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบปลายเปิด (Open-ended) ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และคำถามปลายเปิด (Open-ended)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และบางส่วนส่งด้วยตนเองและเดินทางไปรับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการโดยการนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่ส่งกลับคืนและมีความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 271 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.69 ของแบบสอบถามทั้งหมด 320 ฉบับ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 18.0 FOR Windows สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การแจกแจงความถี่ (Frequencies Distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้วิธีของเอกซัย กัสซัพพันธ์ (2552 : 113) ซึ่งมีระดับการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ร้อยละ 80 – 100 หมายถึง มากที่สุด, ร้อยละ 60 – 79 หมายถึง มาก, ร้อยละ 40 – 59 หมายถึง น้อย และน้อยกว่าร้อยละ 40 หมายถึง น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 72.69 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 27.31 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-29 ปี ร้อยละ 28.41 และอายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่น้อยที่สุด คือ อายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 3.69 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ครูที่ปรึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 24.72 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่น้อยที่สุด คือ ครูที่ปรึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 9.96

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สภาพด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ร้อยละ	ระดับ
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่ครูปฏิบัติ		
- แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)	87.45	มากที่สุด
- แบบทดสอบบุคลิกภาพ	24.35	น้อยที่สุด
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่ครูปฏิบัติ		
- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	96.68	มากที่สุด
- การศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน	42.80	น้อย
การสำรวจข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมที่ครูปฏิบัติ		
- สำรวจข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมทุกๆ ภาคเรียน	68.63	มาก
- สำรวจข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมทุกๆ ปีการศึกษา	14.39	น้อยที่สุด
การตรวจสอบสถิติมาเรียน การเข้าชั้นเรียนของนักเรียนที่ครูปฏิบัติ		
- สำรวจด้วยตัวท่านเอง	92.99	มากที่สุด
- สำรวจโดยการสอบถามจากครูประจำวิชา	53.51	น้อย
การประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อขอข้อมูลของนักเรียนที่ครูปฏิบัติ		
- ประสานงานกับผู้ปกครองทางโทรศัพท์	93.36	มากที่สุด
- ประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อนัดสัมภาษณ์ที่โรงเรียน	40.96	น้อย

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

สภาพด้านการคัดกรองนักเรียน	ร้อยละ	ระดับ
การวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเพื่อการคัดกรอง		
- วิเคราะห์จากข้อมูลประวัติของนักเรียน	87.08	มากที่สุด
- วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดนักเรียน	59.04	น้อย
เกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียน		
- แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้ 1. กลุ่มปกติ 2. กลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา	39.11	น้อยที่สุด
- แบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้ 1. กลุ่มปกติ 2. กลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา 3. กลุ่มพิเศษ	29.15	น้อยที่สุด
- แบ่งเป็น 4 กลุ่มดังนี้ 1.กลุ่มปกติ 2. กลุ่มเสี่ยง 3.กลุ่มมีปัญหา 4. กลุ่มพิเศษ	31.73	น้อยที่สุด
การบันทึกผลการคัดกรองนักเรียน		
- บันทึกในแบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล	83.03	มากที่สุด
- บันทึกในระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมประเมินพฤติกรรมนักเรียนScan tool3	60.89	มาก
การรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียน		
- รายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้กิจการนักเรียน	73.80	มาก
- รายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้อำนวยการโรงเรียน	35.06	น้อยที่สุด
ปัญหาของนักเรียน		
- ด้านการเรียน	89.67	มากที่สุด
- ด้านเพศ	31.37	น้อยที่สุด

3. ด้านส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

สภาพด้านส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	ร้อยละ	ระดับ
----------------------------------	--------	-------

การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom)		
- จัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) 5 ครั้งต่อสัปดาห์	78.97	มาก
- จัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) 2 ครั้งต่อสัปดาห์	59.04	น้อยที่สุด
การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting)		
- จัดเตรียมข้อมูลแสดงผลการเรียนรู้ของนักเรียน	94.83	มากที่สุด
- จัดเตรียมข้อมูลแสดงผลงานหรือชิ้นงานของนักเรียน	33.21	น้อยที่สุด
การวางแผนในการเยี่ยมบ้านนักเรียน		
- วางแผนในการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน	71.59	มาก
- วางแผนในการเยี่ยมบ้านเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา	28.41	น้อยที่สุด
การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต		
- กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	87.08	มากที่สุด
- กิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียน	54.98	น้อย
การประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน		
- ให้คำปรึกษาผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	67.53	มาก
- ร่วมวางแผนกิจกรรมในการส่งเสริมพัฒนานักเรียนกับผู้ปกครอง	55.35	น้อย

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน

สภาพด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	ร้อยละ	ระดับ
การศึกษาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา		
- ปรึกษากับครูแนะแนวหรือกิจการนักเรียน	77.12	มาก
- สอบถามข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน	22.14	น้อยที่สุด
การพิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา		
- พิจารณาถึงความสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น	85.61	มากที่สุด
- พิจารณาถึงสถานที่ของการดำเนินกิจกรรม	28.89	น้อยที่สุด
กิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน		
- การให้คำปรึกษาเบื้องต้น	90.77	มากที่สุด
- กิจกรรมเสริมหลักสูตร	23.99	น้อยที่สุด
การบันทึกข้อมูลสภาพปัญหาและวิธีการช่วยเหลือนักเรียน		
- บันทึกข้อมูลในแบบบันทึกของโรงเรียน	89.30	มากที่สุด
- บันทึกข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์	52.77	น้อย
การประสานงานกับบุคคลเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน		
- ประสานงานกับผู้ปกครอง	94.46	มากที่สุด
- ประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	12.55	น้อยที่สุด

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

สภาพด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	ร้อยละ	ระดับ
การพิจารณาข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อ		
- พิจารณาว่าปัญหาของนักเรียนเป็นเรื่องเฉพาะด้าน	83.76	มากที่สุด

- พิจารณาจากความต้องการส่งต่อของผู้ปกครองนักเรียน	37.64	น้อยที่สุด
การส่งต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ		
- ด้านวิชาการ	81.18	มากที่สุด
- ด้านภาษา	51.29	น้อย
ผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน		
- ครูแนะแนว	69.00	มาก
- ครูพยาบาล	15.50	น้อยที่สุด
การรายงานข้อมูลนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ		
- รายงานสรุปประวัติของนักเรียน	75.65	มาก
- รายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน	42.44	น้อย
การติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน		
- สังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของนักเรียน	78.60	มาก
- บันทึกสรุปผลการส่งต่อนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญ	28.41	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังต่อไปนี้

สภาพปัญหา	ร้อยละ	ระดับ
ปัญหาการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล		
- ไม่มีเวลาเพียงพอในการแสวงหาข้อมูลที่จำเป็นของนักเรียน	55.35	น้อย
- ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแจ้งข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	49.82	น้อย
- งบประมาณสนับสนุนด้านเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไม่เพียงพอ	47.23	น้อย
- ข้อมูลนักเรียนไม่สอดคล้องกับปัจจุบัน	33.58	น้อยที่สุด
- มีจำนวนนักเรียนในความดูแลของห้องมากกว่า 50 คน	31.73	น้อยที่สุด
- ขาดการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ	26.94	น้อยที่สุด
ปัญหาการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียน		
- การสัมภาษณ์นักเรียนบางครั้งไม่ได้ข้อมูลตามความเป็นจริง	80.44	มากที่สุด
- คู่มือระเบียบปฏิบัติวิธีการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนอธิบายไม่ชัดเจน	11.81	น้อยที่สุด
ปัญหาการดำเนินงานด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน		
- ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเข้าประชุม	67.16	มาก
- ขาดการอบรมด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอย่างเหมาะสม	21.77	น้อยที่สุด
ปัญหาการดำเนินงานด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน		
- ขาดความร่วมมือจากนักเรียนในการแก้ไขปัญหาของตนเอง	64.94	มาก
- ขาดความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา	26.94	น้อยที่สุด
สภาพปัญหา	ร้อยละ	ระดับ
ปัญหาการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียน		
- นักเรียนไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้	68.63	มาก
- หน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกไม่สามารถให้ความช่วยเหลือตามแผน	12.18	น้อยที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ มีประเด็นสำคัญๆที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. **ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล** เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มนัส ชาวไชยมหา (2552 : 72) คือ ครูที่ปรึกษาใช้วิธีการและเครื่องมือต่างๆ เช่น ระเบียบสนทนา แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก การสัมภาษณ์ เพื่อการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคลในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) เป็นเครื่องมือพื้นฐานของครูที่ปรึกษาในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้ครูที่ปรึกษาได้ศึกษาประวัติและพฤติกรรมของนักเรียนในความดูแลของครู

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน สอดคล้องกับ ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2548 : 50) เนื่องจากการสังเกตเป็นกลวิธีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลแบบดั้งเดิม และใช้กันมากที่สุดวิธีหนึ่ง สำหรับครู อาจารย์ ผู้แนะแนว หรือผู้ให้คำปรึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าหลังจากที่มีการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเสมอ เพื่อเก็บรวบรวมไว้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล และควรใช้วิธีการอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อการรู้จักนักเรียนอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น

การสำรวจข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ สำรวจข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมทุกๆ ภาคเรียน การสำรวจสถิติการมาเรียน การเข้าชั้นเรียนของนักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ สำรวจด้วยตัวท่านเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพ็ญศรี นิตยา (2551 : 55) คือ ครูสามารถให้ข้อมูลของนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบได้ในระดับมากที่สุด ทำให้โรงเรียนมีข้อมูลนักเรียนเป็นปัจจุบันและสามารถอ้างอิงได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ครูควรสำรวจสถิติการมาเรียนของนักเรียน จากการมาเข้าแถวเคารพธงชาติช่วงเช้าของนักเรียน เพื่อเก็บบันทึกเป็นข้อมูลด้านการตรงต่อเวลา เป็นต้น

การประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อขอข้อมูลของนักเรียนที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ประสานงานกับผู้ปกครองทางโทรศัพท์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พวงแก้ว จันทะดา (2555 : 54) คือ ครูที่ปรึกษาประสานงานกับผู้ปกครองโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนตามความต้องการในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่า การประสานงานกับผู้ปกครองทางโทรศัพท์ เป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อกับผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองได้ข้อมูลข่าวสารจากทางโรงเรียนหรือพฤติกรรมของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่พบในระดับน้อย เนื่องจาก ผู้วิจัยเห็นว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการดำเนินการที่สำคัญในขั้นแรกของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาจะได้ทำความรู้จักกับนักเรียนในความดูแล ซึ่งมีแหล่งข้อมูล หนังสือที่อธิบายเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายให้ครูที่ปรึกษาได้เลือกให้เหมาะสมกับการรู้จักนักเรียนของครู สอดคล้องกับ ชุติมา พงศ์วรินทร์ (2550 : 23-24) กล่าวว่า การทำความรู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีเครื่องมือและวิธีการทางจิตวิทยาการแนะแนวหลายชนิดที่ครูสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และข้อมูลที่ต้องการเก็บ หรือใช้ร่วมกันเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง เพื่อทำความรู้จักและเข้าใจผู้เรียนอย่างรอบด้านและลึกซึ้ง

2. **ด้านการคัดกรองนักเรียน** การวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเพื่อการคัดกรองนักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ วิเคราะห์จากข้อมูลประวัติของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรรถ บุษกร (2548 : 209) คือ ครูที่ปรึกษามีการคัดกรองนักเรียน โดยวิเคราะห์จาก ระเบียบสะสม, แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และแหล่งข้อมูลอื่นๆ

เกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด คือ แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้ 1. กลุ่มปกติ 2. กลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา, แบ่งเป็น 4 กลุ่มดังนี้ 1. กลุ่มปกติ 2. กลุ่มเสี่ยง 3. กลุ่มมีปัญหา 4. กลุ่มพิเศษ และแบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้ 1. กลุ่มปกติ 2. กลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา 3. กลุ่มพิเศษ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ครูที่ปรึกษามีเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนที่แตกต่างกัน ทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละกลุ่มมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุดในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2546 : 13) กล่าวว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้นให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการประชุมครู เพื่อการพิจารณาเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทาง การคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่า ความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

การบันทึกผลการคัดกรองนักเรียน พบว่า การบันทึกผลการคัดกรองนักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ บันทึกในแบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล สำหรับการบันทึกผลการคัดกรองนักเรียนที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ บันทึกในระบบคอมพิวเตอร์ โปรแกรมประเมินพฤติกรรมนักเรียน Scan tool 3 สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดนำโปรแกรมคัดกรองนักเรียน Scan Tool 3 ไปใช้ในการประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6, รายงานการประชุมผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ครั้งที่ 5 / 2556) เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายและสนับสนุนให้ครูนำโปรแกรมคัดกรองนักเรียน Scan Tool 3 ไปใช้ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน เพื่อนำสารสนเทศที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนา ป้องกัน แก้ไข และให้ความช่วยเหลือนักเรียนในกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป (หนังสือราชการที่ ศธ 04236/ว 1083, ลงวันที่ 20 มีนาคม 2556) ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การบันทึกในระบบคอมพิวเตอร์ โปรแกรมประเมินพฤติกรรมนักเรียน Scan tool 3 ทำให้ครูได้มีแหล่งอ้างอิงในการศึกษาข้อมูลเป็นรายบุคคล และสามารถเรียกดูข้อมูลประวัติการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ ระเบียบ และสะดวกยิ่งขึ้น

การรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ รายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้กิจการนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิชัย เจริญศรี (2546 : 57) คือ ครูที่ปรึกษามีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า กิจการนักเรียนเป็นหน่วยงานหลักภายในโรงเรียนที่ครูที่ปรึกษาติดต่อเป็นประจำทุกวันในการประสานงานด้านข้อมูลของนักเรียน เช่น การมาเรียน การเข้าเรียน การแต่งกายและความประพฤติ เป็นต้น สำหรับการรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด คือ รายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า การรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้อำนวยการโรงเรียนได้ทราบการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาเพิ่มเติม จะเป็นประโยชน์ในการประสานความร่วมมือด้านนโยบายของโรงเรียน เพื่อการส่งเสริมพัฒนา การป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนร่วมกันของบุคลากรภายในโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนต่อไป

นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาที่จะได้รับการยกย่องจากบุคลากรภายในโรงเรียน และผู้อำนวยการโรงเรียน ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษาที่ดี ซึ่งอาจมีผลต่อการพิจารณาความดีความชอบด้วย

ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนที่พบในระดับมากที่สุด คือ การสัมภาษณ์นักเรียนบางครั้งไม่ได้ข้อมูลตามความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์งานวิจัยของ ภูธร บ้านเนิน (2551 : 74) ปัญหาในการคัดกรองนักเรียน คือ นักเรียนตอบคำถามไม่ตรงกับความ เป็นจริง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประดับ บุญธรรม (2551: 121) คือ การขาดความร่วมมือจากนักเรียน นักเรียนบางคนปกปิดข้อมูลของตนเองกับครูหรือปกปิดข้อมูลของตนเองกับผู้ปกครอง เพราะกลัวความผิดเกี่ยวกับความประพฤติของตนเองในโรงเรียน สอดคล้องกับ นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2551 : 77) กล่าวว่า นักเรียนอาจตีความหรือแปลความหมายข้อมูลคลาดเคลื่อนไปบ้าง หรืออาจเล่าความจริงไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อปิดบังอำพรางหรือป้องกันตัวเอง ดังนั้น ก่อนทำการสัมภาษณ์ ครูควรสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยเป็นกันเองก่อน เพื่อนักเรียนจะได้รู้สึกอบอุ่นและยินดีให้ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ แก่ครูผู้สัมภาษณ์

3. ด้านส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ครูที่ปรึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) 5 ครั้งต่อสัปดาห์ (ทุกวัน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเห็นว่า ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูมได้ทุกวันที่มีการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนในด้านวิชาการ ความคิดสร้างสรรค์ การอบรมทักษะชีวิตและความประพฤติ รวมทั้งชี้แจงข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประดับ บุญธรรม (2551: 85) คือ โรงเรียนในเมืองวิทยามีการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มปกติ เป็นการดำเนินการของครูประจำชั้น มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม ก่อนเข้าสู่กิจกรรมการเรียนการสอนทุกวัน และโรงเรียนทอฝันวิทยา มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม หลังจากการเข้าแถวเคารพธงชาติทุกวัน (ระดับ บุญธรรม, 2551: 111)

การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ จัดเตรียมข้อมูลแสดงผลการเรียนของนักเรียน ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ข้อมูลแสดงผลการเรียนของนักเรียนเป็นข้อมูลสำคัญที่ครูที่ปรึกษาควรแจ้งแก่ผู้ปกครองโดยตรง เพื่อให้ผู้ปกครองรับรู้ถึงพัฒนาการด้านการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552ก : 3) กล่าวว่า การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างสัมพันธ์ที่ดีของครูที่ปรึกษาและผู้ปกครอง เป็นการสร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียน เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรม ควรจัดภาคเรียนละอย่างน้อย 1 ครั้ง

การวางแผนในการเยี่ยมบ้านนักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับมาก คือ วางแผนในการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมเกียรติ กู้เกียรติภูมิ (2547-2549 : 103) คือ ครูได้ไปเยี่ยมบ้านนักเรียนหรือผู้ปกครองนักเรียนที่บ้านในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2555, จุลสาร) ได้กล่าวถึงจุดเน้นของนโยบายปีการศึกษา 2555 – 2556 ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พ้นภัยยาเสพติดที่ว่าด้วย การพัฒนาวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย (เน้นให้นักเรียนทุกคนได้รับการเยี่ยมบ้าน โดยครูที่ปรึกษาหรือบุคลากรของโรงเรียน) ผู้วิจัยเห็นว่า การเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นหน้าที่ที่ครูที่ปรึกษาควรดำเนินการเพื่อการรู้จักและเข้าใจสภาพแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยในการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนได้ และควรดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนในความดูแลทุกๆปีการศึกษาให้ครบทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ นักเรียนไม่รู้สึกถึงความแตกต่างในการดูแลนักเรียนในชั้นเรียนของครู

การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตที่ครูปฏิบัติในระดับน้อย คือ กิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า กิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ควรดำเนินการจัดให้มากขึ้น อาจจัดแสดงความสามารถ โดยใช้เวลาในคาบโฮมรูม จะทำให้ครูที่ปรึกษารู้จักลักษณะนิสัยจากความถนัดและความสนใจของนักเรียน ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้ครูที่ปรึกษาได้พิจารณาเลือกกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพในตัวนักเรียนได้ตรงตามความต้องการของนักเรียน และเป็นกิจกรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียน ในฐานะที่ครูที่ปรึกษาเป็นผู้สนับสนุนหรือให้กำลังใจในความสามารถของนักเรียน สอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554 : 16) กล่าวว่า ครูที่ปรึกษาควรดำเนินการจัดกิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อพัฒนาความสามารถและการสร้างคุณค่าให้ผู้เรียน โดยจัดโอกาสและสรรหาเวทีให้ผู้เรียนได้แสดงผลงาน แสดงความสามารถให้ผู้อื่นได้รับรู้ ได้ชื่นชม ภาคภูมิใจและสร้างคุณค่าให้กับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเอง มีความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง

ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่พบในระดับมาก คือ ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเข้าประชุม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรรถ บุษรุง (2548 : 216) คือ ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพบปัญหาด้านผู้ปกครอง คือ การสื่อสารกับผู้ปกครอง บางครั้งผู้ปกครองไม่เข้าใจการดำเนินงานของโรงเรียนและไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า ควรชี้แจงให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมประชุม ผู้ปกครอง โดยการส่งจดหมายเชิญประชุม แจ้งกำหนดการ และผลที่ได้รับจากการประชุมหรือประชาสัมพันธ์ผ่านทางสมาคมผู้ปกครองเครือข่าย เช่น ผู้ปกครองจะได้ทราบพฤติกรรมของนักเรียน และแนวทางส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของบุตรหลานร่วมกันกับครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองท่านอื่นๆ

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การศึกษาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาที่ครูปฏิบัติในระดับมาก คือ ปรึกษากับครูแนะแนวหรือกิจการนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุเทพ พรหมรักษา (2552 : 63) คือ ประสานงานกับครูและผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดกิจกรรมป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาในระดับมาก สอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552ข : 30-32) กล่าวว่า ครูแนะแนว เป็นผู้สนับสนุนและเป็นแกนหลักแก่ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกคนในการให้ความรู้ เทคนิค วิธีการ และกระบวนการตามหลักจิตวิทยาและการแนะแนว เพื่อใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกิจการนักเรียน ได้แก่ หัวหน้าระดับ/รองหัวหน้าระดับ มีหน้าที่จัดประชุมครูในระดับเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และจัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี ทำให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจ และทราบแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม สำหรับการศึกษาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาที่ครูปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด คือ สอบถามข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า ครูควรได้รับการอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียนอย่างน้อยทุกๆปีการศึกษา เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและรู้วิธีการแก้ไขปัญหาคือเหมาะสม

กิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุจิตา ขึ้นอาภรณ์ (2546 : บทคัดย่อ) คือ บริการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก การให้การปรึกษากับนักเรียนเป็นการช่วยเหลือ ผ่อนคลายปัญหาให้ลดน้อยลงทั้งด้านความรู้สึก ความคิดและการปฏิบัติตนของนักเรียน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไป

ในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ (กรมสุขภาพจิต, 2546 : 22) สำหรับกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้วิจัยเห็นว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรต้องได้รับการร่วมมือจากฝ่ายวิชาการของโรงเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน

การบันทึกข้อมูลสภาพปัญหาและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ บันทึกข้อมูลในแบบบันทึกของโรงเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นภเกตน์ นิลธวัช (2551 : 100) คือ ครูที่ปรึกษามีการจดบันทึกสภาพปัญหาของนักเรียน บันทึกการปรับปรุงแก้ไข และบันทึกการติดตามผลการดำเนินงานอย่างละเอียด ลงในสมุดบันทึกการอภิบาลนักเรียนรายบุคคลของโรงเรียน

ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนที่พบในระดับมากที่สุด คือ ขาดความร่วมมือจากนักเรียนในการแก้ไขปัญหของตนเอง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นภเกตน์ นิลธวัช (2551:110) คือ ขาดความร่วมมือจากนักเรียน ถือเป็นอุปสรรคที่สำคัญของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพราะหากนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นจริงหรือปิดบังปัญหากับผู้ปกครอง เพราะกลัวความผิดที่ทางโรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ ก็ทำให้ครูที่ปรึกษาหรือทางโรงเรียนไม่ทราบข้อมูลที่แท้จริง และดำเนินการแก้ไขปัญหายังตรงไปตรงมาได้ ผู้วิจัยเห็นว่า ครูจึงต้องสร้างความตระหนักให้นักเรียนในการแก้ไขปัญหของตนเอง โดยการสร้างแรงจูงใจที่ดี เช่น การชื่นชม การให้กำลังใจ และให้ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งด้านทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนที่ครูติดต่อในระดับมากที่สุด คือ ครูแนะแนว สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทินี เครือจันทร์ (2551 : 164) คือ โรงเรียนริมชลจะส่งต่อนักเรียนไปให้ครูแนะแนว เพื่อดำเนินการช่วยเหลือ ส่วนโรงเรียนชายทะเลและโรงเรียนภูมามีลักษณะการดำเนินการส่งต่อนักเรียนภายในที่คล้ายกัน คือ จะมีการส่งต่อ 2 แบบ คือ ส่งต่อนักเรียนไปให้ครูแนะแนวช่วยดำเนินการแก้ปัญหา และการส่งต่อนักเรียนไปให้ฝ่ายกิจการนักเรียนดำเนินการแก้ปัญหา และ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ หัสพงศ์ งานดี (2551: 129) คือ โรงเรียนธีรกานต์บ้านโองและโรงเรียนไหลหินวิทยา มีการส่งต่อนักเรียนไปยังฝ่ายแนะแนวและฝ่ายกิจการนักเรียนเช่นเดียวกัน

การรายงานข้อมูลนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญที่ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ รายงานสรุปประวัติของนักเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทินี เครือจันทร์ (2551 : 164) คือ ครูที่ปรึกษาจะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน รวมทั้งปัญหาและการบันทึกการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้นแก่ครูแนะแนวหรือฝ่ายกิจการนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า ครูแนะแนว หัวหน้าระดับชั้น และหัวหน้ากิจการนักเรียน เป็นบุคลากรภายในโรงเรียนที่จะมีส่วนร่วมร่วมกับครูที่ปรึกษาในการประสานงานการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะครูแนะแนวที่เปรียบเสมือนมือขวาที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง และเป็นบุคลากรหลักในการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนที่พบในระดับมากที่สุด คือ นักเรียนไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า เนื่องจากนักเรียนไม่เห็นความสำคัญหรือรู้สึกกังวลกับกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้ สอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2546 : 28) กล่าวว่า เมื่อนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือ เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใดๆ ดังนั้น ครูที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือโกรธ แต่ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการส่งต่อ และยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือตามแต่กรณีที่ครูที่ปรึกษาพิจารณาว่าเหมาะสม ผู้วิจัยเห็นว่า การสร้าง

แรงจูงใจโดยใช้คำพูดที่ให้อำนาจแก่นักเรียน จะก่อให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้ที่รับความช่วยเหลือต่อจากครูที่ปรึกษา และส่งผลทำให้การช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

1. ผู้บริหาร สามารถวางแผนให้บุคลากรครูฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โดยการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรครูด้วยกันเกี่ยวกับสื่อ เครื่องมือการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล เภณฑ์การคัดกรองนักเรียนของสถานศึกษา หลักการ ทฤษฎีทางจิตวิทยาเด็ก ประสบการณ์ และปัญหาในการดูแลนักเรียน พร้อมทั้งระดมแนวคิดวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันทุกๆปีการศึกษา เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ครูที่ปรึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ นอกจากนี้อาจสร้างแรงจูงใจให้ครูที่ปรึกษาโดยการมอบเกียรติบัตรให้กับครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูที่ปรึกษาดีเด่นในแต่ละปีการศึกษา

2. ครูที่ปรึกษา สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน โดยการเรียนรู้และปฏิบัติตามทักษะการให้ คำปรึกษาแก่นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจและเป็นมิตร ซึ่งจะนำไปสู่การช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน ฝึกการแก้ไขปัญหาของตนเอง และสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

3. สถานศึกษา สามารถวางแผนกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายหรือกิจกรรมของโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนั้นๆ พร้อมทั้ง อธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ผ่านกระบวนการคณะกรรมการ นักเรียนหรือนักเรียนอาสาสมัครที่จะช่วยกระตุ้นเพื่อนนักเรียนด้วยกัน เช่น การให้นักเรียนเป็นผู้นำในการเข้า แถวตอนเช้า ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษา หรือกิจกรรมเวทีคนเก่ง โดยการแสดงความสามารถตาม ความถนัดและสนใจ เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของ วิทยาลัย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถเป็นองค์กรกลางในการจัดหา จัดทำสื่อ เครื่องมือ สารสนเทศ เพื่อเผยแพร่แก่สถานศึกษา ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาตระหนักในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วิธีการ รวบรวมข้อมูลรูปแบบอื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต และสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียน ผู้บริหาร เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายตามสภาพที่เป็นจริง

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ วิทยาลัยโดยสอบถามกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น สังกัดสำนักงานเขต ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อดูข้อแตกต่างของการ ดำเนินงานในแต่ละสังกัดว่ามีความคล้ายหรือต่างอย่างไร

3. ควรมีการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหที่พบจากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 – ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ชุติมา พงศ์วรินทร์. (2551). เทคนิคการแนะแนวและการให้คำปรึกษาเบื้องต้น. ใน หลักสูตรเทคนิคการแนะแนวและการให้คำปรึกษาเบื้องต้น สำหรับครู อาจารย์ที่ปรึกษา (3 PROGRAM), หน้า 23-31. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ SUNPRINTING.
- นภเกตน์ นิธวัช. (2551). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการแก้ไขปัญหาความก้าวร้าวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสองภาษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร : พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทินี เครือจันทร์. (2551). การวิเคราะห์บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2551). การแนะแนวเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา : บริษัท นำติลปโซโฆษณา จำกัด.
- ประดับ บุญธรรม. (2551). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี : พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงแก้ว จันชะดา. (2555). สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบางป่อวิทยาตามอำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- เพ็ญศรี นิตยา. (2551). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ภูธร บ้านเนิน. (2551). การสังเคราะห์งานวิจัยด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนัส ขาวไชยมหา. (2552). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนประจำเฉพาะความพิการประเภทความบกพร่องทางการได้ยิน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2548). การศึกษารายกรณี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- วิชัย เจริญศรี. (2546). การศึกษาการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมเกียรติ กู้เกียรติภูมิ. (2555). รายงานการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ปี 2547 – 2549. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.

- สุจิตรา ชื่นอารมณ์. (2546). *การศึกษาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำหน้าที่แนะแนวตามทัศนะของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และทัศนะของอาจารย์ที่ปรึกษา*. สารนิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุเทพ พรหมรักษา. (2552). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ พนักงานครูเทศบาล ในโรงเรียนสังกัดกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. (2556). *หนังสือราชการที่ ศธ 04236/ว 1083*. ลงวันที่ 20 มีนาคม 2556.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. (2556). *รายงานการประชุมผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. ครั้งที่ 5.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2555). *รายงานการสำรวจความต้องการพัฒนาขีดความสามารถของประชากร พ.ศ. 2555*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://service.nso.go.th/nso/web/publication/pub_soc.html [27 กันยายน 2556]
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552ก). *เทคนิคและแนวทางการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)*.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552ข). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางในการดำเนินงาน*.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *การเสริมสร้าง “ทักษะชีวิต” ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษา - มัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). *ปีการศึกษา 2555 – 2556 ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พ้นภัยยาเสพติด*. กรุงเทพมหานคร. (จุลสาร)
- หัสพงค์ งานดี. (2551). *ศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน : กรณีศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรกร บุญรุ่ง. (2548). *การศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมตามโครงการสานใยครูและศิษย์ ปีการศึกษา 2546*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการแนะแนวบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2552). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 274760207 ภารกิจผู้บริหารการศึกษา*. (อัดสำเนา)

ภาษาอังกฤษ

- Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities. Educational and psychological measurement* 30 : 607-608, อ้างถึงใน วรณี แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.